

(modře jsem si pracovně vyznačila polopřímou řeč, nejsem si ale jistá, jestli to mám správně, mohla byste mi k ní prosím napsat ano/ne?)

Bylo to v době, kdy jsem rozhazoval své venezuelské dědictví. Někteří mluvili už jen o mém krásném mládí a mých černých kadeřích, jiní mě zasypávali urážkami. Naposledy si čtu článek, který mi ve zvláštním vydání *Ici la France* zasvětil Léon Rabatête: „... Jak dlouho ještě budeme muset přihlížet výstřednostem Raphaëla Schlemilovitche? Jak dlouho ještě bude tento Žid beztestně jezdit se svými neurózami a epilepsiemi po lázních napříč celou Francií, od Le Touquet po Antibes, od La Baule po Aix-les-Bains? Naposledy se ptám: jak dlouho ještě budou tuláci jeho druhu urážet syny Francie? Jak dlouho ještě si budeme muset neustále z rukou smývat židovskou smůlu?...“ Ve stejném vydání na můj účet chrлил i doktor Bardamu: „... Schlemilovitch?... Ach! ta nechutně smradlavá plíseň z ghetta!... omdlívající sráč!... obřezanej skrček!... libanonsko-ganaque gauner!... tramtabum... Buch!... Koukněte na toho jidišskýho gigola... na toho prznitele malých Árijek utrženýho jak ze řetězu!... zakrslíka černýho jak uhel!... na toho zběsilýho mladýho habešskýho zbohatlíka!... Pomoc!... Do zbraně!... Tralalalala!... ať ho vykucháme... vykleštíme!... Zbavte doktora takovýho spektaklu... ať ho ve jménu Boha umučíme!... Zbohatlický přivandrovalec z oplzlých večírků... Židák z mezinárodních hotelů!... z orgií *made in Haifa*!... Cannes!... Davos!... Capri a *tutti quanti*!... z velkých přehebřejštělých bordelů!... Zbavte nás toho obřezanýho frajera!... jeho šalamounsky růžovýho maserati!... jeho jachet z Tiberiasu!... Jeho kravat ze Sinaje!... ať mu jeho árijské otrokyně vyrvou žalud!... svými krásnými zoubky... svými roztomilými prstíky... mu vyškrábou oči!... hrr na chalífu!... Vzpouru křesťanského harému!... Rychle!... Rychle... nelízejte mu koule!... nelaskejte ho za dolary!... Osvobodte se!... odvahu, Madelon!... jinak bude doktor brečet!... šírat se!... hrozná nespravedlnost!... komplot Sanhedrinu!... Chtějí doktora zabít!... věřte mi!... konzistoř!... Rothschildové!... celá famílie Cahen d'Anvers!... Schlemilovitch!... pomozte Bardamuovi, dívenky!... pomoc!...“

Doktor mi neprominul mého *Odhaleného Bardamua*, kterého jsem mu poslal z Capri. V tomto pojednání jsem odhalil svůj úžas židovského mladíka, který ve svých čtrnácti letech naráz přečetl *Bardamuovu cestu* a *Dětství Louise-Ferdinanda*. Jeho antisemitské pamflety jsem nepřešel beze slova, jak to dělají dobré křesťanské duše. Napsal jsem k nim: „Doktor Bardamu věnuje podstatnou část svého díla židovské otázce. Není nic překvapivého na tom, že je jedním z nás, je to největší židovský spisovatel všech dob. Proto mluví o svých židovských bratrech s takovým zápletem. Doktor Bardamu ve svých románech připomíná svým zalíbením pro malé soucitné detaily a dojemnými postavami pronásledovaných našeho bratra Charlieho Chaplina. Věty doktora Bardamua jsou ještě „židovštější“ než vyumělkovaný styl Marcela Prousta. Něžná, plačtivá, trochu nápadná, trochu strojená hudba...“ Uzavřel jsem: „Jen Židé mohou skutečně rozumět jednomu ze svých, jen Žid může o doktoru Bardamuovi mluvit s dobrým vědomím.“ Jedinou doktorovou odpovědí byl urážlivý dopis, který mi poslal. Podle něj jsem svými orgiemi a miliony řídil celosvětové spiknutí Židů. Hned jsem mu poslal svou *Dreyfusovu psychoanalýzu*, ve které jsem černé na bílém uznal kapitánovu vinu, což bylo od Žida neobvyklé. Tuto tezi jsem rozvedl následovně: Alfred Dreyfus vášnivě miloval Francii za Ludvíka IX., za Johanky z Arku a za Šuanů, což vysvětlovalo jeho vojenské povolání. Francie ale Žida Alfreda Dreyfuse nechtěla. A tak ji zradil, jako se muž pomstí ženě, která pohrdá ostruhami ve tvaru lilie. Jeho zastánci Barrès, Zola a Déroulède této nešťastné lásce neporozuměli.

Tato interpretace doktora bez pochyby vyvedla z míry. Už mi o sobě nedal vědět.

Rabatêtovy a Bardamuovy zlověstné výkřiky byly umlčeny ódami, které na mě pěli mondénní redaktoři. Většina z nich citovala Valeryho Lerbauda a Scotta Fitzgeralda. Přirovnávali mě k Barnaboothovi, říkali mi „mladý Gatsby“. Na fotografiích z časopisů jsem vždy měl nakloněnou hlavu a upřeně jsem hleděl do dále. Má melancholie byla v časopisech pro ženy pověstná. V rozhovorech, které jsem poskytoval před hotely Carlton, Normandy nebo Miramar jsem se neúnavně prohlašoval za Žida. Mé chování bylo koneckonců v rozporu s ctnostmi, které si Francouzi tříbí – diskrétnost, hospodárnost a pracovitost. Já jsem po svých předcích z Orientu zdědil tmavé oči, zalíbení v exhibicionismu a okázalosti a nevyčísitelnou lenost. Nebyl jsem synem této země. Nepoznal jsem babičky, které vám dělají marmelády, rodinné portréty ani katechismus. Ale i tak jsem nepřestával snít o dětstvích strávených na venkově. To mé bylo s anglickými guvernankami a monotónně plynulo na falešných plážích v Deauville. Slečna Evelyn mě drží za ruku. Maminka mě opouští

a jde za hráči póla. Každý večer před spaním mě přijde políbit, někdy se ale neobtěžuje. Tak na ni čekám, už neposlouchám slečnu Evelyn, jak mi čte dobrodružství o Davidu Copperfieldovi. Každé ráno mě slečna Evelyn odvede do jezdeckého klubu. Učím se tam jezdit na koni. Stanu se nejslavnějším hráčem póla na světě, abych se mamince zalíbil. Malí Francouzi znají všechny fotbalové týmy. Já myslím jen na pólo. Opakuji si tato kouzelná slova: „Laversine“, „Cibao La Pampa“, „Silver Leys“, „Porfirio Rubirosa“. V jezdeckém klubu mě hodně fotografují s mou snoubenkou princeznou Laïlou. Odpoledne nám slečna Evelyn kupuje U Markýzy de Sévigné čokoládové deštničky. Laïla má raději lízátko. Ta od „markýzy de Sévigné“ jsou podlouhlá a mají hezkou tyčku.

Když mě slečna Evelyn vezme na pláž, dokážu jí utéct, ona ale ví, kde mě najít. S mými dospělým přáteli bývalým králem Firouzem a baronem Truffaldinem. Bývalý král Firouz mi nabízí pistáciový sorbet a přitom vykřikuje: „Jsi stejný gurmán jako já, můj malý Raphaëli!“ Baron Truffaldine je v restauraci Slunce, vždy osamocený a smutný. Přiblížím se k jeho stolu a postavím se před něj. Ten stařec mi pak vypráví nekonečné příběhy, v nichž vystupují postavy jménem Cléo de Mérode, Otero, Émilienne d’Alençon, Liane de Pougy a Odette de Crécy. Bezpochyby víly, jako v Andersenových pohádkách.

Mé dětství zaplňují ještě oranžové slunečníky na pláži, restaurace Le Pré Catelan, soukromá škola Hattemer, David Copperfield, příběhy hraběnky de Ségur, matčin byt na nábřeží Conti a tři fotografie od Lipnitzkého, na kterých stojím vedle vánočního stromku.

Takhle vypadala má studia ve Švýcarsku a má první flirtování v Lausanne: Duesenberg, kterého mi strýc Vidal z Venezuely daroval k osmnáctinám, proplouvá modrou tmou. Projíždím branou, parkem, který se mírně svažuje k Ženevskému jezeru, a parkuji před schodištěm vedoucím do osvětlené vily. Na trávníku na mě čeká několik dívek ve světlých šatech. Scott Fitzgerald se o těchto večírcích vyslovil lépe, než bych to kdy dokázal já sám: soumrak je příliš jemný a výbuchy smíchu a blikání světel příliš pronikavé na to, aby věstily něco dobrého. Tohoto spisovatele vám doporučuji si přečíst, dostanete tak přesnou představu o zábavách mého dospívání. V krajním případě si přečtěte *Ferminu Márquezovou* od Larbauda.

I když jsem se účastnil radovánek mých kosmopolitních kamarádů z Lausanne, vůbec jsem se jim nepodobal. Často jsem se odebíral do Ženevy. V tichosti hotelu Les Bergues jsem si četl řecké bukoliky a snažil se elegantně překládat *Aeneidu*. Během jednoho z těchto odpočinkových pobytů jsem se seznámil s mladým aristokratem z Tours jménem Jean-François Des Essarts. Byl stejně starý jako já a ohromil mě svou vzdělaností. Při našem prvním setkání mi namátkou doporučil *Délii* od Maurice Scèva, Corneillovy komedie a *Paměti* kardinála de Retze. Zasvětil mě do francouzské elegance a litotes.

Objevil jsem u něj cenné vlastnosti – takt, velkorysost, neobyčejnou vnímavost a kousavou ironii. Vzpomínám si, jak Des Essarts naše přátelství přirovnával k přátelství Roberta de Saint-Loupa a vypravěče *Hledání ztraceného času*. „Vy Jste Žid stejně jako vypravěč,“ říkal mi, „a já jsem bratranec Noaillese, Rochechouart-Mortemartů a La Rochefoucauldů právě jako Robert de Saint-Loup. Nebojte se, už sto let má francouzská aristokracie pro Židy slabost. Dám vám přečíst pár stránek od Drumonta, na kterých nám to tento statečný muž ostře vyčítá.“

Rozhodl jsem se do Lausanne nevrátit a své kosmopolitní kamarády za Des Essartse bez výčitek vyměnit.

Prohledal jsem kapsy. Zbývalo mi sto dolarů. Des Essarts neměl ani cent. Přesto jsem mu poradil, aby zanechal místa sportovního redaktora v *La Gazette de Lausanne*. Právě jsem si vzpomněl, že mě během jednoho víkendu v Anglii několik kamarádů vzalo do jednoho sídla blízko Bournemouthu, aby mi ukázali starou sbírku automobilů. Našel jsem jméno toho sběratele, lord Allahabad, a prodal mu svůj duesenberg za čtrnáct tisíc liber šterlinků. S touto částkou jsme mohli slušně vyžít jeden rok, aniž bychom potřebovali složenky od strýce Vidala.

Usídlili jsme se v hotelu Les Bergues. Na tyto začátky našeho přátelství mám jednu úžasnou vzpomínku. Každé ráno jsme se toulali po starožitnictvích ve staré Ženevě. Od Des Essartse jsem se nakazil vášní pro bronzové sochy z přelomu století. Koupili jsme jich tak dvacet, konkrétně nazelenalou alegorii Práce a dva překrásné srnce, a zaplnili jsme jimi naše pokoje. Jednou odpoledne mi Des Essarts řekl, že získal bronzového fotbalistu:

„Brzy si budou pařížští snobové tyhle sochy rvát z rukou a platit za ně zlatem. To vám říkám, můj drahý Raphaëli! Kdyby to bylo jen na mě, zase by se uctíval styl Alberta Lebruna.

Zeptal jsem se ho, proč odešel z Francie:

„Vojenská služba,“ vysvětlil mi, „nevyhovovala mé křehké konstituci. Tak jsem dezertoval.“

„To napravíme,“ řekl jsem mu, „slibuji vám, že v Ženevě najdu šikovného tiskaře, který vám udělá falešné papíry, a pak se budete moct do Francie kdykoli bez obav vrátit.“

Pokoutní tiskař, se kterým jsme navázali kontakt, nám vystavil švýcarský rodný list a pas na jméno Jean-François Lévy, narozený v Ženevě dne 30. července 194...

„Teď jsem váš židovský bratr,“ řekl mi Des Essarts, „nebavilo mě být gójem.“

Hned jsem se rozhodl poslat do pařížských levicových novin anonymní prohlášení. Sepsal jsem jej takto:

„Od loňského listopadu jsem vinen z dezerce, francouzské vojenské orgány však usoudily, že bude rozumnější o mém případě mlčet. Oznámil jsem jim to, co dnes prohlašuji veřejně. Jsem ŽID a armáda, která pohrdla službou kapitána Dreyfuse, se může obejít i bez té mé. Odsuzují mě za to, že neplním své vojenské povinnosti. Kdysi ten samý soud odsoudil Alfreda Dreyfuse, protože si jako ŽID dovolil zvolit si povolání ve vojenské službě. Než mi objasní tento rozpor, odmítám sloužit jako voják druhé kategorie v armádě, která do dnešního dne o žádného maršála Dreyfuse nikdy nestála. Vyzývám mladé francouzské Židy, aby mě následovali.“

Podepsal jsem se jako Jákob X.

Francouzská levice, která už nějaký čas upadala, se, jak jsem si přál, otázky svědomí Jákoba X dychtivě chytila. Po aféře Alfreda Dreyfuse a dětí Finalyových to byl třetí židovský případ ve Francii. Des Essarts se do této hry zapojil a společně jsme napsali mistrovskou „Zpověď Jákoba X“, která vyšla v jednom pařížském týdeníku: Jákob X se ujala jedna francouzská rodina, jejíž anonymitu se snažil zachovat. Jejimi členy byli plukovník, stoupenec maršála Pétaina, jeho žena, bývalá kantýnská, a tři synové. Nejstarší se dal k horské pěchotě, prostřední k námořnictvu a nejmladšího akorát přijali do vojenské školy Saint-Cyr.

Tato rodina bydlela v Paray-le-Monial a Jákob X strávil své dětství ve stínu baziliky. Zdi salónku zdobily portréty Gallieniho, Focha a Joffra, vojenský kříž plukovníka X a několik vichistických vyznamenání. Pod vlivem svých blízkých uctíval mladý Jákob X bezmezný kult francouzské armády. Prý ho i připravovali na Saint-Cyr a chtěli, aby se stal maršálem jako Pétain. Ve škole pan C., učitel dějepisu, při hodině vykládal o Dreyfusově aféře. Pan C. před válkou zastával důležitý post ve Francouzské lidové straně. Věděl, že plukovník X udal rodiče Jákoba X německým úřadům a že adopte malého Žida ho při osvobození zachránila před

spravedlností. Pan C. opovrhoval svatým pétainismem rodiny X. Těšil se z myšlenky, že mezi její členy zaseje nesvár. Po hodině pokynul Jakobovi X, aby k němu přišel, a zašeptal mu do ucha: „Jsem si jistý, že Dreyfusova aféra vám působí hodně bolesti. Takový mladý Žid jako vy se touto nespravedlností cítí dotčený.“ Jakob X se s hrůzou dozvěděl, že je Žid. Ztotožňoval se s maršálem Fochem a maršálem Pétainem, najednou si uvědomil, že se podobá kapitánu Dreyfusovi. Přesto se nechtěl pomstít tím, že se jako Dreyfus dopustí zrady. Obdržel vojenské doklady a neviděl žádnou jinou možnost než dezertovat.

Tato zpověď zapříčinila rozpory mezi francouzskými Židy. Sionisté Jakobovi X radili emigrovat do Izraele. Tam by mohl legitimně usilovat o maršálskou hůl. Zahanbení a asimilovaní Židé tvrdili, že Jakob X je provokativní agent ve službách neonacistů. Levice mladého dezertéra vášnivě bránila. Ofenzivu zahájil Sartrův článek „Svatý Jakob X, komediant a mučedník“. Leckdo stále vzpomíná na nejpříhodnější pasáž: „Od nynějška se bude vydávat za Žida, ale podlého Žida. Pod přísnými pohledy Gallieniho, Joffra a Focha, jejichž portréty visí na zdi v salóncu, se bude chovat jako sprostý dezertér. On, který od svého dětství bez přestání uctívá francouzskou armádu, vojenskou píseň Čepice otce Bugeauda a vyznamenání od maršála Pétaina. Zkrátka se bude velmi příjemně stydět za to, že se cítí být tím jiným, tedy tím špatným.“

Kolovalo několik manifestů, které žádaly triumfální návrat Jakoba X. V sálu Mutualité bylo uspořádáno setkání. Sartre naléhavě žádal Jakoba X, aby vystoupil z anonymity, ale zatvrzelé ticho zběha odradilo i ty nejlepší úmysly.

Jedli jsme v hotelu Les Bergues. Odpoledne Des Essarts **pracoval** na jedné knize o předrevoluční ruské kinematografii. Já **překládal** alexandrijské básníky. Pro tyto drobné úkoly jsme si vybrali hotelový bar. Jeden plešatý muž s očima svítícíma jako dva žhavé uhlíky si pravidelně sedal k sousednímu stolu. Jednou odpoledne se na nás upřeně díval a pak nás oslovil. Najednou z kapsy vytáhl nějaký starý pas a podal nám ho. S ohromením jsem si přečetl jméno Maurice Sachs. Alkohol ho rozpovídal. Vyprávěl nám nešťastné příhody, které se mu přihodily od roku 1945, kdy údajně zmizel. Postupně byl agentem gestapa, americkým vojákem, obchodníkem s dobyt看em v Bavorsku, makléřem v Antverpách, vedoucím bordelu v Barceloně a klaunem s přezdívkou Lola Montès v jednom milánském cirkusu. Nakonec se usadil v Ženevě, kde vedl malé knihkupectví. Na oslavu tohoto setkání jsme pili do tří do

rána. Od tohoto dne jsme se od Maurice nehnuli ani na krok a slavnostně jsme mu slíbili, že nevyzradíme tajemství jeho přežití.

Dny jsme trávili za hromadou knih v zadní místnosti jeho obchodu a poslouchali jsme ho, jak pro nás křísí rok 1925. Hlasem ochraptělým z alkoholu si vybavoval Gida, Cocteaua, Coco Chanel. Z adolescenta divokých dvacátých let se stal pouhý obtloustlý pán gestikulující při vzpomínce na hispano-suizu a kabaret Vůl na střeše.

„Od roku 1945 přežívám,“ svěřil se nám. Měl jsem umřít v pravou chvíli jako Drieu la Rochelle. Jenže je tu tohle – jsem Žid, jsem jako krysa, přežiju všechno.

Tuto úvahu jsem si poznamenal a další den jsem Mauricovi přinesl svou studii *Drieu a Sachs, aneb kam vedou špatné cesty*. Popsal jsem v ní, jak dva mladíci z roku 1925 sešli kvůli své bezcharakternosti z cesty. Drieu, důležitý mladík z univerzity Sciences Po, malý buržoazní Francouz fascinovaný kabriolety, anglickými kravatami a mladými Američankami, který se nechal považovat za hrdinu první světové války. Sachs, mladý, šarmantní Žid pochybných mravů, produkt poválečné morální zkaženosti. Kolem roku 1940 se na Evropu snese tragédie. Jak naši dva frajeři zareagují? Drieu si vzpomene, že se narodil na poloostrově Cotentin, a po čtyři roky falzetem zpívá hymnu NSDAP. Pro Sachse je okupovaná Paříž rájem, kde se může nadšeně vytrátit. Tahle Paříž mu nabízela živější pozdvižení než Paříž v roce 1925. Lidé tu mohli obchodovat se zlatem, pronajímat byty, jejichž nábytek pak odprodat, směnit deset kilo másla za safíry, ty pak směnit za drobné atd. Noc a mlha vás ušetřily splácení dluhů. Ale hlavně to štěstí koupit si svůj život na černém trhu, každému tajně ukrást tlukot jeho srdce, připadat si jako objekt štvance! Těžko si Sachse představit v odboji, jak bojuje po boku francouzských úředníků za znovunastolení morálky, dodržování zákonů a denního světla. Kolem roku 1943, kdy cítí, že ho ohrožuje smečka psů a pasti na krysy se zavírají, se zapíše do povinné pracovní služby a následně se stane aktivním členem gestapa. Nechtěl jsem si Maurice popudit. Nechal jsem ho tedy v roce 1945 umřít a v tichosti přešel jeho různá převtělení, kterými prošel od roku 1945 až do současnosti. Zakončil jsem takto: „Kdo by si býval pomyslel, že tento šarmantní mladík z roku 1925 se nechá o dvacet let později na jedné pomořanské pláni sežrat psy?“

Když si Maurice studii přečetl, řekl mi: „Ta paralela mezi mnou a Drieuem je velmi pěkná, Schlemilovitchi, ale raději bych přece jen uvítal paralelu mezi Drieuem a Brasillachem. Víte, vedle nich jsem byl pouhý vtípálek. Napište něco do zítřejšího rána a já vám řeknu, co si o tom myslím.“

Maurice byl rád, že poradil jednomu mladíkovi. Bez pochyby si s tlukoucím srdcem vzpomněl na své návštěvy u Gida a Cocteaua. Můj *Drieu a Brasillach* se mu hodně líbil. Pokusil jsem se odpovědět na otázku, z jakého důvodu Drieu a Brasillach kolabovali.

První část této studie nesla název „Pierre Drieu la Rochelle, aneb věčné párování SS s Židovkou.“ Téma Židovky bylo tématem, ke kterému se Drieu ve svých románech často vracel. Gilles Drieu, tento hrdý Viking, se nerozpakoval pást Židovky, například jistou Myriam. Jeho zalíbení v Židovkách lze vysvětlit následovně: již od dob Waltera Scotta bylo samozřejmé, že Židovky byly poslušnými kurtizánami, které se podvolily veškerým rozmarům svých árijských pánů. U Židů Drieu vytvářel falešnou představu, že je křižákem, že je z Řádu německých rytířů. Do tohoto okamžiku má analýza nenabízela nic originálního, na téma Židovky kladli důraz všichni, kdo se zabývali výkladem Drieuova díla. Ale Drieu kolaborantem? To jsem vysvětlil snadno. Drieua fascinovalo dórské mužství. V červnu 1940 se do Paříže nahrnou opravdoví Árijci, opravdoví válečníci. Drieu rychle odloží kostým Vikinga, který si předtím půjčil, aby týral mladé Židovky z Passy. Znovu nalezne svou skutečnou podstatu – pod ocelově modrým pohledem příslušníků SS změkne, zjihne, najednou je malátný. Brzy omdlí do náruče přemožitelů. Když jsou poraženi, obětuje se. Taková pasivita, taková záliba v nirváně byla u tohoto Normandána udivující. Drieuovým životním posláním bylo být odaliskou. Byl židovskou kurtizánou, Ester Gobseckovou kolaborace.

Druhou část své studie jsem nazval „Robert Brasillach, aneb slečna z Norimberku“. „Někteří z nás spali s Německem,“ přiznal, „na což nám zůstane sladká vzpomínka.“ Jeho bezprostřednost připomínala bezprostřednost mladých Vídeňanek při anšlusu. Němečtí vojáci defilovali po Ringstraße a ony jim ve svých líbivých dirndlech házely růže. Pak se se svými blondátými anděli procházely po Prátru. A poté se na Stadtpark, kde se s mladými Totenkopfy objímaly a broukaly jim Schubertovy písně, snesl čarovný soumrak. **Můj bože, jak je ta mládež z druhé strany Rýna krásná!... Jak se člověk může nezamilovat do mladíka z**



**Hitlerjugend?** V Norimberku Brasillach nevěřil svým očím. Svaly jantarově žluté barvy, čiré pohledy, chvějící se rty členů Hitlerjugend a jejich penisy, které tvrdly za noci plné polibků, za noci stejně jasné, jako je noc, která padá na Toledo z vrcholu Los Cigarrales... Roberta Brasillacha jsem poznal na univerzitě École normale supérieure. Srdečně mě nazýval „svým dobrotivým Mojžíšem“ nebo „svým dobrotivým Židem“. Společně jsme objevovali Paříž Pierra Corneille a Reného Claira, zaplněnou příjemnými bistry, kde jsme popíjeli bílé. Robert mluvil škodolibě o našem laskavém učiteli Andrém Bellessortovi a společně jsme vymýšleli pikantní fámy. Každé odpoledne jsme doučovali mladé, hloupé a naduté židovské lajdáky. Večer jsme chodili do kina nebo jsme si s absolventy naší školy pochutnávali na spoustě zapečené tresky. A kolem půlnoci jsme pili chlazené oranžády, které měl Robert rád, protože mu připomínaly Španělsko. Tohle všechno bylo naše mládí. Ta hluboká rána, která už nikdy neprožijeme. Robert započal oslnivou kariéru novináře. Vzpomínám si na jeden článek, který napsal o Julienovi Bendovi. Procházeli jsme se v parku Montsouris a náš Velký Meaulnes mužným hlasem kritizoval Bendův intelektualismus, jeho židovskou nestydatost a jeho senilitu ortodoxního rabína. „Promiňte mi,“ řekl náhle, „určitě jsem vás ranil. Zapomněl jsem, že jste izraelita.“ Zčervenal jsem až za ušima. „Ne, Roberte, jsem čestný gój! Nevíte, že nějaký Jean Lévy, Pierre-Marius Zadoc, Raoul-Charles Leman, Marc Boasson, René Riquier, Louis Latzarus a René Gross, všichni Židé jako já, byli zanícenými stoupenci antidreyfusovského Maurrase? A já, Roberte, chci pracovat v týdeníku *Je suis partout*! Představte mě svým přátelům, na kolenou vás prosím. Povedu po Lucienovi Rebatetovi antisemitskou rubriku! Pomyslete na ten skandál: Schlemilovitch nazývá Bluma židákem!“ Roberta tahle myšlenka potěšila. Brzy jsem se sblížil s redakcí: s P.-A. Cousteauem, „mužným fašistou z Bordeaux“, kaprálem Ralphem Soupaultem, Robertem Andriveauem, „zatvrzelým fašistou a sentimentálním tenorem našich banketů“, žoviálním Alainem Laubreauxem z Toulouse a nakonec horským pěchotníkem Lucienem Rebatetem. („Je to muž, pero drží stejně, jako jednou bude držet pušku“). Hned jsem tomuto venkovanovi z Dauphiné řekl několik svých nápadů pro jeho protižidovskou rubriku. Časem mě Rebatet o rady žádal neustále. Vždy jsem si myslel, že gójové nejsou dost bystří na to, aby pochopili Židy. I jejich antisemitismus je neobratný. To je důvod, proč mi byl tým *Je suis partout* tak vděčný.

Využívali jsme tiskárnu hnutí *Action française*. Poskakoval jsem na Maurrasových kolenou a hladil jsem Pujovy vousy. Maxime Real del Sarte také nebyl špatný. Báječní starci!

Od svého dětství jsem o takových dědečcích snil. Můj dědeček byl temný Žid z Oděsy a neuměl francouzsky.

Léon Daudet byl podle mě zábavný, ale plukovník de La Rocque mě nudil. Horace de Carbuccia a Béraud mě několikrát pozvali, abychom si promluvili o židovsko-anglickém spiknutí. Maurois mi mé fašistické přátele záviděl. Dal jsem mu recept: zanechej jednu provzdy svého ohromného studu zahanbeného Žida, vrať se ke svému skutečnému jménu a staň se jako já, Raphaël Schlemilovitch, antisemitským Židem.

Červen 1940. Opustil jsem sebranku *Je suis partout*, ale po našich schůzkách na náměstí Denfert-Rochereau se mi stýskalo. Nechal jsem žurnalistiky a věnoval se svým politickým ambicím. Rozhodl jsem se, že budu Židem kolaborantem, zatímco Maurois a Daniel Halévy, neustále pozadu, se spokojili s pétainismem. Nejprve jsem se pustil do kolaborace s vybranou společností. Účastnil jsem se čajových dýchánek pánů od propagandy, večerí šéfa kolaborantského tisku Jeana Luchaira, supé v sídle gestapa a pečlivě jsem udržoval přátelské styky s advokátem kolaborace Brinonem. Vyhýbal jsem se Célinovi a Drieuovi La Rochelle, na můj vkus byli moc zžidovštělí. Brzy jsem byl nepostradatelný, neboť jsem byl jediným Židem, dobrým Židem kolaborace. Luchaire mě seznámil s německým vyslancem Abetzem. Domluvili jsme si schůzku v hotelu Majestic. Vyjmenoval jsem mu své požadavky. Za první jsem chtěl na komisařství pro řešení židovské otázky nahradit Darquiera de Pellepoix, toho malého podlého Francouze. A za druhé jsem chtěl absolutní svobodu jednání. Mým cílem bylo vytvořit židovskou jednotku Waffen SS a Legii židovských dobrovolníků proti bolševismu. Připadalo mi absurdní zlikvidovat půl milionu francouzských Židů, když by stačilo vymýt jim mozky, aby byli vůči Německu vřelejší. Abetz vypadal nesmírně zaujatě, ale mým návrhům nevyhověl. Přesto jsem si s ním i s generálem pěchoty Stülpnagel zchoval výborné vztahy. Poradili mi, abych se obrátil na představitele okupace Doriota a Déata. Doriot se mi kvůli své komunistické minulosti a svým šlím moc nelíbil. V Déatovi jsem vycítil radikálně socialistického učitele. Ale svým baretem na mě udělal dojem jeden nováček. Teď chci mluvit o Jo Darnandovi. Každý antisemita má svého „dobrotivého“ Žida“. Jo Darnand byl mým dobrotivým typickým Francouzem „s tváří válečníka, který pozorně zkoumá krajinu“. Stal jsem se jeho pravou rukou a v milici jsem si našel skvělé přátele. Tito chlapi v tmavě modré jsou dobří, věřte mi.

V létě 1944 jsme po několika operacích v pohoří Vercors utekli s vichistickou stráží do Sigmaringenu. V prosinci při Rundstedtově ofenzivě mě zabil americký voják Lévy, který se mi podobal tak, že mohl být mým bratrem.

V Mauricově knihkupectví jsem objevil všechna čísla novin *La Gerbe*, *Le Pilon*, *Je suis partout* a několik pétainistických brožur o školení „vůdců“. Maurice kromě proněmecké literatury vlastnil i kompletní díla zapomenutých spisovatelů. Zatímco jsem s potěšením četl antisemity Montandona a Marques-Rivièra, Des Essarts se ponořil do románů Édouarda Roda, Marcela Prévosta, Estauniého, Boylesveho a Abela Hermanta. Napsal krátkou esej s názvem *Co je literatura?*, kterou věnoval Jeanu-Paulu Sartrovi. Des Essartsovým posláním bylo být antikvářem, vytyčil si poukázat na romanopisce 80. let 19. století, které právě objevil. Stejně tak se podle sebe stal zastáncem stylu Ludvíka Filipa a Napoleona III. Poslední kapitolu své eseje pojmenoval „Jak na některé autory“ a obrátil se v ní na mladé čtenáře dychtící po vzdělání. „Édouard Estaunié,“ píše, „se musí číst v domě na venkově kolem páté odpolední se sklenkou armaňaku v ruce. Čtenář si obleče jednoduchý oblek O’Rosen nebo Creed, klubovou kravatu a do náprsní kapsy vloží kapesníček z černého hedvábí. Reného Boylesveho doporučím číst v létě v Cannes nebo v Monte Carlu kolem osmé večerní v obleku z alpaky. Romány Abela Hermanta vyžadují obratnost, čtou se totiž na panamské jachtě a přitom se kouří mentolové cigarety...“

Maurice pokračoval ve svých Pamětech. Po *Šabatu* a *Štvanici* pracoval na třetím dílu *Navrátilce*.

Co se mě týče, rozhodl jsem se stát se největším židovským francouzským spisovatelem hned po Montaignovi, Marcelu Proustovi a Louisi-Ferdinandu Célinovi.

Se svým hněvem a svou vášní jsem byl opravdovým mladým mužem. Dnes mi taková naivita připadá úsměvná. Věřil jsem, že budoucnost židovské literatury spočívá na mých ramenou. Ohlédl jsem se zpět a ukázal na falešníky kapitána Dreyfuse, Mauroise a Daniela Halévyho. Proust se mi zdál kvůli svému dětství strávenému na venkově příliš asimilovaný,

Edmond Fleg příliš laskavý a Benda příliš abstraktní. Proč si hrát na čisté duše, Bendo? Na archanděle geometrie? Na nadpozemské velikány? Na neviditelné Židy?

Spire napsal krásné verše:

*Ó žáre, ó smutku, ó prudkosti, ó bláznovství,  
nezkrotitelné podstaty, k nimž jsem odsouzen.  
Kým bych bez vás byl? Tak braňte mě  
před suchým rozumem této šťastné země...*

A ještě:

*Chtěl bys zpívat o síle, o odvaze,  
rád budeš mít jen snílky bezbranné proti životu.  
Pokusíš se naslouchat radostným zpěvům venkovanů,  
prudkým pochodům vojáků, líbezným kroužkům děvčátek.  
Tvé uši neuslyší nic než pláč...*

Směrem na východ jsme naráželi na silnější osobnosti – na Heinricha Heineho, Franze Kafku... Líbila se mi Heinova báseň *Doña Clara*. Odehrává se ve Španělsku a je o dceři velkého inkvizitora, která se zamiluje do krásného rytíře, který se podobá svatému Jiří. „Nemáte nic společného s těmi nevěřícími Židy,“ řekne mu. Krásný rytíř jí tedy odhalí svou totožnost:

*Seňoro, já rod mám slavný,  
otec můj, tak poví svět vám,  
veleslovutný to rabbi  
Israel ze Saragossy<sup>1</sup>.*

Mnoho povyku vzniklo kolem Franze Kafky, staršího bratra Charlieho Chaplina. Několik ješitných árijských pedantů si jeho dílo vyložilo po svém, aby po něm mohlo šlapat.

---

<sup>1</sup> Heine, Heinrich. Výbor z díla I. Brno: Svoboda, 1951, p. 96, přeložil Pavel Eisner.

Kafku povýšili na profesora filozofie. Srovnávali ho s Prusem Immanuelem Kantem, inspirovaným Dánem Sørenem Kierkegaardem, jihofrancouzským Albertem Camusem a pisálkem J.-P. Sartrem, napůl Alसानem, napůl Périgordánem. Ptal jsem se sám sebe, jak tak křehký a plachý Kafka tomuto povstání vzdoroval.

Od té doby, co se Des Essarts stal naturalizovaným Židem, vzal naši záležitost bezvýhradně za svou. A Maurice znepokojoval můj vyhrocený rasismus.

„Neustále omíláte staré historiky,“ říkal. „Už není rok 1942, můj starý příteli! Jinak bych vám vřele doporučil jít mým příkladem a vstoupit do gestapa, abyste přišel na jiné myšlenky! Víte, člověk zapomene na svůj původ velmi rychle! Chce to trochu přizpůsobivosti. Můžete pohodlně změnit způsob svého bytí! Barvu! Ať žije chameleon. Podívejte se, hned ze mě bude Číňan! Apač! Nor! Patagoňan! Stačí mávnout kouzelným proutkem! Abrakadabra!

Neposlouchal jsem ho. Právě jsem potkal Taniu Arcisewskou, polskou Židovku. Tahle mladá žena se pomalu zabíjela, bez křečí, bez výkřiků, jako by se to dělo přirozeně. Stříkačkou Pravaz se píchala do levé paže.

„Tania má na vás neblahý vliv,“ oznámil mi Maurice. „Raději si vyberte nějakou milou Áriječku, která vám bude zpívat ukolébavky.“

Tania mi zpívala *Modlitbu za zemřelé z Osvětimi*. Budila mě uprostřed noci a ukazovala mi nesmazatelné registrační číslo na svém rameni:

„Podívejte, co mi udělali, Raphaëli, podívejte!“

Vrávorala až k oknu. Na břehu Rhône defilovaly černé bataliony a s obdivuhodnou disciplínou se shromažďovali před hotelem.

„Podívejte na všechny ty esesáky, Raphaëli! Tam vlevo jsou tři policisté v kožených kabátech! Gestapo, Raphaëli! Jdou směrem k hotelu! Hledají nás! Vezmou nás zpět domů!

Rychle jsem ji uklidňoval. Měl jsem přátele na vysokých místech. Nespokojoval jsem se s těmi malými komedianty pařížské kolaborace. Tykal jsem Göringovi. Hessovi, Göbbelsovi a Heydrichovi jsem byl velice sympatický. Se mnou jí nic nehrozilo. Policisté by jí

nezkřivili ani vlásek. Pokud by byli neodbytní, ukázal bych jim svá vyznamenání. Byl jsem jediným Židem, který od samotného Hitlera obdržel řád Za Zásluhy.

Jednoho rána využila Tania mé nepřítomnosti a podřezala si žíly. I když jsem své žiletky pečlivě schovával. Při pohledu na tyto malé kovové předměty jsem totiž pociťoval zvláštní závrať. Měl jsem chuť je spolknout.

Druhý den mě vyslechl inspektor až z Paříže. Inspektor La Clayette, pokud se nemýlím. **Jistou Taniu Arcisewskou, řekl mi, hledá francouzská policie. Obchodování s omamnými látkami jejich a užívání. Musí se počítat se vším u těchhle cizinců. Těchhle Židů. Těchhle delikventů z Mitteleuropy. Koneckonců je mrtvá, o to lépe.**

Udivilo mě zanícení inspektora La Clayetta a jeho živý zájem o mou přítelkyni. Určitě bývalý gestapák.

Jako vzpomínku na Taniu jsem si nechal její sbírku marionet – postav z *commedie dell'arte* Karagheuze, Pinocchia, Guignola, bloudícího Žida a Náměsíčníka. Vyrovнала je kolem sebe předtím, než se zabila. Myslím si, že to byli její jediní společníci. Ze všech loutek jsem měl nejraději Náměsíčníka, který měl ruce natažené před sebe a zavřené oči. Tania, ztracená v noční můře s ostnatými dráty a strážní věží, se mu podobala.

Byla řada na Mauricovi, aby se vytratil. Už dlouho snil o Orientu. Představuji si ho jako důchodce v Macau nebo Hongkongu. Třeba se vrátil do povinné pracovní služby v kibucu. Tahle hypotéza se mi zdá nejpravděpodobnější.

Během jednoho týdne jsme já i Des Essarts vůbec nevěděli kudy kam. Už jsme neměli sílu zajímat se o duševno a při pomýšlení na budoucnost jsme se strachovali. Zbývalo nám totiž jen šedesát švýcarských franků. Ale pak Des Essartsův dědeček a můj venezuelský strýc Vidal ve stejný den zemřeli. Des Essarts zdědil titul vévody a paira, já jsem se spokojil s ohromným jměním v bolívorech. Závěť mého strýce Vidala mě překvapila. **Očividně stačí v pěti letech poskakovat nějakému starci na kolenou a on vás pak stanoví univerzálním dědicem.**

Rozhodli jsme se vrátit se do Francie. Des Essartse jsem ujišťoval, že francouzská policie hledá vévodu a paira dezertéra, ne žádného Jeana-Françoise Lévyho, občana Ženevy.

Když jsme překročili hranice, vyhodili jsme do vzduchu banku kasina v Aix-les-Bains. V hotelu Splendid jsem uspořádal svou první tiskovou konferenci. Ptali se mě, co hodlám se svými bolívary dělat. Vydržovat si harém? Stavět paláce z růžového mramoru? Podporovat umění a literaturu? Stát se filantropem? Jsem romantik, nebo cynik? Bude ze mě playboy roku? Nahradím Rubirosu? Farouka? Ali Khana?

Roli mladého miliardáře jsem hrál podle svého. Ovšemže jsem četl Larbauda a Scotta Fitzgeralda, ale nechtěl jsem napodobovat duševní muka A. W. Olsona Barnabooha ani Gatsbyho dětinský romantismus. Chtěl jsem, aby mě všichni měli rádi pro peníze.

S hrůzou jsem zjistil, že mám tuberkulózu. Musel jsem tuto nemoc, která přišla v nevhodnou dobu, skrývat, stála by mě znovuzískanou popularitu ve všech koutech Evropy. Áriječky by v sobě při pohledu na bohatého, zoufalého a krásného mladíka s tuberkulózou objevily posláním Matky Terezy. Abych odradil dobré duše, opakoval jsem před novináři, že jsem ŽID. Tudíž mě zajímají jen peníze a luxus. Podle nich jsem byl velmi fotogenický. Dělal jsem odporné grimasy, nosil jsem masky orangutana, umínil jsem si být prototypem Žida, na kterého se Árijky chodily kolem roku 1941 dívat na zoologickou výstavu v paláci Berlitz. V Rabatétovi a Bardamuovi jsem probudil vzpomínky. Za mé úsilí mě odměňovali svými urážlivými články. Bohužel tyto dva autory už nikdo nečetl. Snobské časopisy a časopisy pro ženy na mě vytrvale nešetřily chválou. Prý jsem byl mladý, šarmantní a osobitý dědic. Žid? Stejně jako Ježíš Kristus a Albert Einstein. A potom? Ze zoufalství jsem si koupil jachtu *Le Sanhédrin*, kterou jsem přeměnil na luxusní bordel. Kotvil jsem v Monte Carlu, Cannes, La Baule a Deauville. Ze tří reproduktorů, z nichž každý byl na jednom stěžni, byly slyšet Bardamuovy a Rabatétovy texty, mé oblíbené PR. Ano, řídil jsem celosvětové židovské spiknutí pomocí orgií a svých milionů. Ano, to já jsem v roce 1939 zavínil válku. Ano, byl jsem takový Modrovous, kanibal, který znásilní malé Árijky a pak je sežere. Ano, toužil jsem zničit celé francouzské zemědělství a požidovštit sýr Cantal.

Brzy jsem těchto gest měl dost. Odebral jsem se za svým věrným Des Essartsem do hotelu Trianon ve Versailles a přečetl jsem si Saint-Simona. Mou matku znepokojovalo, jak špatně vypadám. Slíbil jsem jí, že napíšu tragikomedii, ve které bude mít hlavní roli. Pak mě tuberkulóza něžně požírala. Čili jsem se mohl zabít. Popřemýšlel jsem o tom a rozhodl jsem se neumřít slavně. Přirovnávali by mě k Napoleonovi Orlíkovi nebo mladému Wertherovi.

Ten večer mě chtěl Des Essarts vytáhnout na maškarní.

„Hlavně se nepřevlíkejte za Shylocka nebo za žida Süße, jak je vaším zvykem. Půjčil jsem vám nádherný kostým šlechtice z dob Jindřicha III. a sobě sipáhijskou uniformu.

Jeho pozvání jsem odmítl s tím, že musím svou hru dokončit co nejdříve. Se smutným úsměvem na tváři odešel. Když jeho auto projelo bránou hotelu, pocítil jsem neurčité výčitky svědomí. O chvíli později se můj přítel na západní dálnici zabil. Nepochopitelná nehoda. Měl na sobě svou sipáhijskou uniformu. Nebyl znetvořený.

Brzy jsem svou hru dopsal. Tragikomedie. Sít útoků proti gójům. Byl jsem si jistý, že pařížské publikum rozčílí, že mi neodpustí, že jsem své neurózy a svůj rasismus zinscenoval tak provokativně. Hodně jsem se spoléhal na odvážnou závěrečnou část. Pokoj s bílými zdmi, otec a syn v konfrontaci. Syn má na sobě záplatovanou uniformu SS a starý přšiplášť z gestapa, otec jarmulku, pejzy a rabínské vousy. Parodují výslech, syn hraje surovce, otec oběť. Na jeviště vtrhne matka a s nataženýma rukama a divokýma očima jde směrem k nim. Křičí baladu o židovské děvce Marii Sandersové. Syn vezme otce pod krkem a zpívá hymnu NSDAP, ale matčin hlas se mu nedaří překřičet. Napůl udušený otec úpí *Kol nidrej*, modlitbu za Velké odpuštění. Najednou se vzadu otevrou dveře. Protagonisty obklopí čtyři zdravotní bratři a stěží je zkrotí. Opona padá. Nikdo netleská. Všichni si mě měří zlým pohledem. Od Žida čekali více vlídnosti. **Jsem opravdu nevděčný. Skutečný hulvát. Ukradl jsem jim jejich čistý a jasný jazyk a přeměnil ho na hysterické kručení v břiše.**

Očekávali nového Marcela Prousta, Židáka uhlazeného jejich kulturou, a sladkou hudbu. Místo toho je ohlušil hrozivý randál. **Ted' už moc dobře vědí, co ode mě očekávat. Mohu v klidu umřít.**

Recenze z následujícího dne mě velice zklamaly. Byly laskavé. Musel jsem se s tím smířit. Nikdo ke mně nebyl nepřátelský kromě několika mecenášek a starších pánů, kteří se podobali plukovníkovi de la Rocque. Tisk více zajímaly stavy mé duše. Všichni tihle Francouzi chovali bezmeznou náklonnost k děvkám, které psaly jejich paměti, homosexuálním básníkům, arabským pasákům, zhuleným negrům a provokativním Židům. Morálka



s konečnou platností zmizela. Židé byli ceněným zbožím, příliš si nás vážili. Mohl jsem jít na Saint-Cyr a stát se maršálem Schlemilovitchem. Dreyfusova aféra by se neopakovala.

Po tomhle neúspěchu mi nezbývalo nic jiného, než zmizet jako Maurice Sachs. Definitivně odejít z Paříže. Část svého jmění jsem odkázal matce. Vzpomněl jsem si, že mám v Americe otce. Prosil jsem ho, aby mě přijel navštívit, jestliže chce zdědit tři sta padesát tisíc dolarů. Odpověď na sebe nenechala dlouho čekat. Napsal, že se sejdeme v Paříži v hotelu Continental. Chtěl jsem vyléčit svou tuberkulózu. Stát se rozumným a obezřetným mladým mužem. Opravdovým Árijcem. Jenže jsem neměl rád sanatoria. Raději jsem cestoval. Má duše tuláka se domáhala pořádné změny prostředí.

Připadalo mi, že mi ji dopřál spíše francouzský venkov než Mexiko nebo Sundské ostrovy. Zřekl jsem se tedy své kosmopolitní minulosti. Rychle jsem chtěl poznat kraj, petrolejové lampy, písňě hájů a lesů.

A také jsem myslel na matku, která s divadlem často jezdila na turné po venkově. Turné Carinthy, divadlo Boulevard zaručeno. Jelikož francouzsky mluvila s balkánským přízvukem, hrála role ruských princezen, polských hraběnek a maďarských jezdkyň. Princezna Berezova v Aurillacu. Hraběnka Tomazova v Béziers. Baronka Gevatchaldy v Saint-Brieuc. S turné Carinthy procestovala celou Francii.